

Părintele Andrei Tkacev

IUBIM, SFĂTUIM, EDUCĂM

*Carte pentru părinții
care își iubesc copiii*

Traducere din limba rusă
Doina Scrinciuc

CUPRINS

5	Prefața autorului
8	Educarea religioasă a copiilor
13	Întâlnirea cu profesorii
48	Întrebări și răspunsuri
68	Porunca a cincea
75	„Oricum voi pleca”
79	Cum să nu ne vătămăm copiii prin post
82	Rugăciunea copiilor
89	Cine are mai multe drepturi asupra copiilor noștri
96	Balul de absolvire
101	„Poetica” de la absolvire
106	Omul viitorului
112	Cei ce-L iubesc pe Hristos nu pot fi înfrânți
117	De ce se îmbolnăvesc copiii?
123	„Nu cruța nuiaua...”
128	Jocurile copiilor noștri
133	Oare copiii răspund pentru greșelile părinților?
135	Duminica Floriilor – sărbătoarea copiilor
140	Nu zei
143	Înainte de educația creștină
164	Despre binecuvântarea copiilor
178	Temele pentru acasă
183	Copiii noștri și informația: cum să nu se înেকে?
189	Cum să educăm copiii-adulți?
192	Cine L-a iubit pe Dumnezeu mai mult decât pe fiu sau pe fiică?

Dacă un copil a fost dus la biserică din copilărie, a fost împărtășit cu Sfintele Taine, iar atunci când a crescut, nu mai vrea să audă nimic despre biserică, ce înseamnă asta? Părinții sunt de vină pentru că i-au „îmbuibat”?

Probabil. Pe lângă hrana mistică, tainică, adică Trupul lui Hristos, pe care omul o primește, el trebuie să primească și hrană rațională. Adică trebuie să se hrănească cu cuvântul credinței, trebuie să fie învățat să creadă. În plus, trebuie, de asemenea, să fie educat în mod practic. Îndreptarea obiceiurilor și a deprinderilor, tăierea voii proprii sunt mult mai importante decât cunoștințele. Și dacă ne gândim că din simplul motiv că îi împărtășim pe copii în copilărie, vom pune bazele unui viitor asigurat pentru ei, am putea da greș. Este posibil să nu fie îndeajuns. Acest har de neînțeles poate „dormi” în sufletul omului, iar el să trăiască într-un chip lumesc.

Această întrebare este foarte grea. Este un fel de provocare.

Scriitorul Anton Pavlovici Cehov a crescut într-o familie care trăia după rânduiala mănăstirească. Trei frați din această familie cântau în fiecare zi în corul bisericii. Acasă întotdeauna făceau tot felul de rugăciuni: cântau Acatiste, citeau Psaltirea... Se împărtășeau des și mâncau doar după rânduiala Tipicului. Era scris în Tipicon: se dezleagă la ulei – mâncau hrană cu ulei, scria, de pildă, varză – mâncau varză; scria: nu se dezleagă la ulei, mâncau fără ulei. În felul acesta au fost educați de către tatăl lor, până în clipa în care au mers la școli diferite. Unul dintre ei a devenit pictor. Anton Pavlovici a devenit medic și scriitor. Despre al treilea frate nu-mi amintesc ce a devenit, dar toți s-au depărtat de biserică. La maturitate, practic, toți erau neîmbisericiți. Cehov scria despre lucrul acesta cu mare durere în scrisorile sale: „Dacă m-ar vedea astăzi cei care mă vedeau în copilărie rugându-mă în biserică, stând în genunchi în fața altarului și cântând: *Să se îndrepteze rugăciunea mea*, și ar afla că nu mă mai rog lui Dumnezeu, s-ar mira foarte mult, pentru că toată lumea se îmbucura, spunând: „Ah! Ce copii buni! Ce oameni sfinți, ce familie sfântă! Cât de buni vor fi atunci când se vor face mari!”

Oamenilor, deseori, le place să se arate încântați sau, dimpotrivă, să certe copiii altora. Anton Pavlovici, desigur, era o persoană cu totul aparte. Fără îndoială, era un om cu o înaltă moralitate. Dar este păcat că în copilărie a fost un pic „îmbuibat” cu duhovnicie, a fost stors, presat. S-a întâmplat ceva cu el – nici măcar nu știu cum să

numesc asta. În viața lui s-a întâmplat ceva, astfel încât, să zicem așa, a murit ca om de biserică, deși opera sa în multe lucruri i-a depășit personalitatea neîncrezătoare.

Educarea unei persoane în dreapta credință este o taină. De ce este nevoie pentru asta? Ce este mai bine în acest caz: să nu îndemni copilul să se roage până la o anumită vârstă, să-l lași să crească și să se autoeduce prin exemple concrete sau să-i vorbești încă din copilărie despre legile credinței? Să-l înveți sau nu rugăciunile? Aceasta este o taină complicată, care nu are răspunsuri standard. Aici este nevoie de un simțământ al lui Dumnezeu, adică dat de la Dumnezeu, un semn de la Dumnezeu: cum să te porți cu fiecare în parte? Acesta este un chin pentru fiecare părinte.

Recent am vizionat un film despre dragostea tragică a unui evreu și a unei scoțience. S-a întâmplat în Scoția. El a ascuns că este evreu, deoarece creștinii nu vorbeau cu evreii. De asemenea, el ascunde de părinții săi relația pe care o are cu această fată, iar în fața ei se prezintă cu nume de creștin. Și așa, îl aduce la ea acasă.

— Vino la mine, duminică după slujbă, zice ea. Îi vei cunoaște pe părinții mei.

Au intrat în casă, s-au așezat la masă. Mama întreabă:

— Care este capitolul din Scriptură care vă place cel mai mult?

Era Scoția veacului al XIX-lea.

— Familia noastră nu este foarte religioasă, zice el. Nu știu...

— Totuși, un capitol din Biblie tot ar trebui să fie îndrăgit de voi.

— Da, desigur. Îmi amintesc, în copilărie îmi plăcea foarte mult locul în care este înfățișat visul lui Iacob... treptele prin care îngerii coborau din cer.

— Ah, da, aceasta este Cartea Facerii, capitolul douăzeci și opt, versetele de la douăsprezece până la șaisprezece. O istorisire foarte frumoasă!

Toți cei de acolo știau Scriptura pe de rost, mergeau la biserică, cântau în cor. Dar asta nu i-a făcut pe acești oameni, în contextul filmului, să fie buni. Erau atât de cruzi, atât de închiși în sine, egoiști, limitați în viziunile lor. Erau gata să ucidă orice străin, nu lăsau pe nimeni să se apropie de ei și nici pe ai lor nu-i lăsau să se apropie de vreun străin. Era o altfel de poveste despre Romeo și Julieta din secolul al XIX-lea. Totul, în cele din urmă, se sfârși prost.

În felul acesta trăiau oamenii. Asta nu înseamnă că au fost mai răi sau mai buni decât noi. Voiau să se mântuiască: se rugau cu sârguință în fiecare zi, învățau Biblia pe de rost, dar, bineînțeles, greșeau în felul lor.

Fiecare generație de credincioși încearcă să-și crească copiii în așa fel, încât aceștia să devină nu doar oameni de nădejde, ci mai ales moștenitori ai vieții veșnice și să le fie la bătrânețe pricină de lumină și bucurie, iar nu de rușine și regret. Dar nici o generație nu știe până la urmă cum să facă acest lucru. Tocmai de aceea, în acest caz trebuie încercate toate metodele. Ar trebui ca părinții să se limiteze doar la studiul textelor sfinte? Bineînțeles că nu.

Ar fi bine dacă tatăl ar merge la pescuit împreună cu fiul său. Și aceasta este o formă de educație. Când un tată îl învață pe fiul său să pescuiască (să caute râme, să arunce corect undița), îi poate spune ceva foarte important, lucru pe care nu-l va uita niciodată. Multe lucruri se vor uita, dar ceea ce s-a spus într-o conversație atât de prietenoasă „între bărbați” nu se va uita!

Este nevoie de un exemplu și este nevoie și de pedeapsă. Experiența arată că copiii „nebătuți” cresc ca oameni inutili. Nebătuți, în sens de nepedepsiți. „A sfătui” și „a pedepsi” în limba slavă sunt sinonime. Copiii nepedepsiți sunt needucați, neînvățați. Copiii alinați, cărora le este frică de greutate, sunt copiii care au trăit lângă părinți care gândesc în felul următor: „Voi lucra zi și noapte, numai să-mi știu copilul fericit!”. Acești oameni vor binele copiilor lor, dar, după cum arată practica, educă o generație foarte rea. Nu ne putem proteja în niciun fel. Le-am pus cruciulița la piept, i-am învățat rugăciunea „Tatăl nostru”, i-am dus la biserică și i-am împărtășit, le-am spus despre ceea ce este bine și ceea ce este rău și, totuși, deși persoana crește, problemele de educație continuă. Cine este de vină și ce am făcut greșit? Aceasta este drama fiecărei generații. Dar pot spune cu siguranță că excesul de educație religioasă este, de bună seamă, mai primejdios și mai rău decât neglijarea acesteia. Atunci când o persoană săvârșește, de exemplu, un păcat, iar după aceea ea însăși va voi să se roage lui Dumnezeu, este nevoie ca pentru ea atât Dumnezeu, cât și Biserica să fie sfinte. Să nu fie obișnuiți

din copilărie și să nu fie familiari cu sfințenia precum cu propria bucătărie, pentru că sfinții lui Dumnezeu sunt atât de mari! Atunci când se va târî în genunchi, plângându-și păcatele cu lacrimi și rugându-se lui Dumnezeu, este nevoie ca și biserica, și slujba, și Hristos, și Evanghelia să fie sfinte și mântuitoare pentru ea, dar nu familiare încă din copilărie. Pentru că, dacă nu va simți această sfințenie, va păcătui și altă dată, dar deja nu va mai veni la biserică.

Am citit odată o istorioară despre un preot catolic care era grav bolnav. A fost diagnosticat cu cancer. A venit să ia o foaie de concediu, să-și dea demisia din parohie, pentru că nu mai putea sluji. Cardinalul îi spune:

— Întăriți-vă, rugați-vă!

Iar bolnavul îi răspunde:

— Preasfinția Voastră, prea mult am slujit ca preot pentru a crede în puterea rugăciunii.

A luat foaia de concediu și a plecat. La sfârșitul cărții, el capătă credință. Dar acest moment este important: a fost atât de mult timp în biserică, încât a încetat să creadă! Și-a îndeplinit sincer toate îndatoririle, slujea „corect” (știa unde, când să se întoarcă, ce să spună, ce să citească) dar înlăuntrul său, totul murise deja cu mult timp în urmă!

Înțelegeți ce primejdie îl paște pe omul care întotdeauna se află în mijlocul sfințeniei?

Este nevoie ca toți copiii să aibă sădită sfințenia în conștiință. Iar atunci când îi va apărea o rană pe conștiință și va alergeră să se roage, această acțiune trebuie să fie pentru el sfântă, și nicidecum o obișnuință.

Cum putem dobândi acest lucru?

Nu știu... O să vă atrag atenția asupra unei sarcini, pe care nu știu cum să o rezolv. Asupra acestui lucru trebuie să cugete toți cei care au copii.

Treburile casnice sunt, de asemenea, foarte importante în educație. A crește un copil în credință înseamnă, printre altele, a-l învăța să lucreze: de exemplu, să-și facă patul. Deși acest lucru nu contrazice credința. A fi credincios nu înseamnă a uita de toate celelalte. Nu este bine ca un copil să-și lase lucrurile împrăștiate prin casă, așa cum se întâmplă la mine acasă, exemplu. Duc un război continuu din această pricină. Copilul se întoarce de la școală și își lasă ghiozdanul pe unde se nimerește. Doar n-o să-i spun: „Credința noastră ne interzice să lăsăm lucrurile aruncate la nimereală”. În acest caz este nevoie să educăm în alt fel: să-i disciplinăm, să-i încurajăm, să le dăm o pedeapsă... Acest lucru nu contrazice credința, însă unei persoane dezordonate, împrăștiate, neglijente, insuportabile, nerăbdătoare și leneșe îi va fi foarte greu să fie un creștin adevărat.

Testul pentru fiecare copil este o vizită la dentist. Aceasta este o lecție întreagă de credință: o lecție de bărbăție și răbdare! Este o lecție care te învață calități atât de importante, fără de care credința este imposibilă. Trebuie să parcurgeți această lecție alături de copilul dumneavoastră, iar aceasta va fi o educație morală.

ÎNTÂLNIREA CU PROFESORII

Vedem că, înainte, meseria de profesor era pur masculină, întrucât însuși termenul „profesor” este la genul masculin, la fel ca și cuvântul „doctor,” „medic” etc.. Astăzi însă, în medicină și în educație, deja de multă vreme, femeile sunt cele care poartă cea mai mare muncă și povară. Aceasta este o tradiție moștenită. Dacă este bine sau rău, nu știu. Dar deseori îmi apare întrebarea: „Unde sunt bărbații, în general? Unde sunt oamenii noștri?” Știu că avem foarte mulți bărbați înțelepți, frumoși, puternici, curajoși, învățați, dar vreau să îi văd mai mult în funcții de acest fel: în educație, în medicină (deși, probabil, sunt destui în medicină). Iată mă întreb acum: „Unde sunt bărbații? Unde sunt bărbații noștri?” Mi-aș fi dorit, de exemplu, ca în bisericile noastre aceștia să reprezinte cel puțin jumătate, dacă nu majoritatea închinătorilor. În general, religia are nevoie de partea bărbătească. Dacă bărbații se vor ruga lui Dumnezeu, atunci țara are un viitor. Dacă însă se vor ruga numai femeile de vârstă a doua, atunci avem motive să plângem.

Bineînțeles, toți vă doriți ca soții să fie alături de voi. Vă doriți ca fiii voștri să crească astfel, încât să nu vă fie

teamă pentru ei, să nu vă faceți griji unde au mers în seara aceasta; ca și nepoții voștri să fie la fel; ca frații voștri să ducă un stil de viață demn; ca tații voștri să-și trăiască viața cu nădejdea vieții veșnice, cu evlavie, împodobindu-se cu înțelepciune.

Permiteți-mi să vă doresc... O urare este aproape o binecuvântare. Chiar și cel care spune un toast, atunci când urează ceva, aproape că binecuvântează. Iar cuvintele nu sunt simple cuvinte, nu sunt simple sunete, nu sunt doar străpungeri ale aerului. Sunt ceva la fel de solid ca pâinea și la fel de hrănitore. Prin urmare, în speranța că aceste cuvinte ale mele nu sunt doar cuvinte, permiteți-mi să vă doresc tuturor femeilor, care au partea leului aici... ca acasă, după o zi grea de muncă, să vă aștepte un soț iubitor și ca fiii voștri să vă aducă doar bucurii, nicidecum întristare, și ca în biserica noastră să fie mai mulți bărbați. Vă rog să vă rugați pentru ca în biserica noastră să fie mulți bărbați, de vârste diferite, cu fețe luminate, cu umerii lați și cu limpezime în privire.

Odată, când încă locuiam la Kiev, le-am oferit un cadou băieților mei: am mers cu ei la fotbal, la Campionatul European, în care Ucraina a jucat cu Franța. Nu-mi place foarte mult fotbalul, ca să nu spun că nu-mi place deloc. Dar băieților mei le place foarte mult și pentru ei acesta a fost un eveniment semnificativ. Și am mers și eu cu ei. M-am uitat pe stadion și am zis: „Oh! Iată bărbații! Iată-i!” Patruzeci, cincizeci sau șaiszeci de mii de frunți zdravene, cu niște fețe umflate de bere, fericiți grație fot-

balului, urlând tot felul de sloganuri și lozinci: „Ole! Ole! Ole!” „Oh!, zic. Iată bărbați! Iată-i unde sunt! Și eu mă gândeam: «Unde sunt bărbații? Unde mai există ei în general?!...»” Până la urmă am găsit bărbați.

Păi, iată, mi-aș dori să-i găsim nu doar la fotbal. Din păcate, da, este trist să vezi asta.

Cneazul Vladimir al nostru nu a ales islamul și „Slavă Ție, Doamne!”. Dar dacă te duci în locul în care se roagă ei, vezi doar bărbați. Mii de bărbați stau în genunchi și într-o singură mișcare se închină și se ridică. Oh, cât mi-aș dori să avem și noi atâția bărbați la rugăciune și ca și aceștia, dintr-o singură mișcare, să se plece în fața lui Iisus Hristos, Cel înviat din morți...

Iar acum să trecem la subiectul nostru. Sunteți profesori. Multe lucruri depind de voi. *Învățătorul* este numele lui Dumnezeu. Înainte ca Iisus Hristos să fie cunoscut ca Dumnezeu și să I se închine ca unui Dumnezeu, El a fost numit *Învățător* – *Rabi, Rabuni*. Prin urmare, o persoană care îi învață pe alții poartă numele Său, mai bine zis, poartă unul dintre numele Domnului Iisus Hristos. Acest lucru aduce cu sine o răspundere foarte mare, întrucât tot ce există în omenire este rodul educației și al învățării.

Iată ce vreau să spun: om nu poți fi, nu ai cum să fii om. Trebuie mai întâi să devii om. Priviți un cal, el poate fi cal pur și simplu. Pentru a face acest lucru, este îndeajuns să se nască dintr-o iapă și dintr-un armăsar și nu va fi nimic mai mult decât un cal. Ce s-a născut, aceea va fi. Nu va fi nici pasăre, nici șarpe, nici, să zicem, o păpădie.